Seat No. : _______________

NA-101

November-2025

B.Com., Sem.-V

CE-301 : Cost & Financial Account

Time : 2:30 Hours] **[Max. Marks : 70**

1. K લિમિટેડ ઉત્પાદ Xનું ઉત્પાદન કરે છે જે પૂર્ણ થાય અને તૈયાર સ્ટૉકમાં લઈ જવામાં આવે તે પહેલાં બે પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે. નીચેની માહિતી એપ્રિલ, 2025થી સંબંધિત છે : **14**

વિગત	પ્રક્રિયા-1 (₹)	પ્રક્રિયા-2 (₹)	તૈયાર સ્ટૉક (₹)
શરૂનો સ્ટૉક	7,500	9,000	22,500
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	15,000	15,750	–
પ્રત્યક્ષ વેતન	11,200	11,250	–
ફેક્ટરી પરોક્ષ ખર્ચા	10,500	4,500	–
આખર સ્ટૉક	3,700	4,500	11,250
શરૂના સ્ટૉકમાં સમાયેલ આંતર પ્રક્રિયા નફો	–	1,500	8,250

પ્રક્રિયા 1નું ઉત્પાદન ભરતીયા કિંમત પર 25% નફા પર પ્રક્રિયા 2માં લઈ જવામાં આવે છે.

પ્રક્રિયા 2નું ઉત્પાદન ભરતીયા કિંમત પર 20% નફા પર તૈયાર સ્ટૉકમાં લઈ જવામાં આવે છે.

પ્રક્રિયામાં રહેલા સ્ટૉકનું મૂલ્ય પ્રાથમિક પડતર પર નક્કી કરવામાં આવે છે. આખર સ્ટૉકનું મૂલ્ય પ્રોસેસ 2 માંથી પ્રાપ્ત થયેલી કિંમત પર નક્કી કરવામાં આવે છે. આ સમયગાળા દરમિયાન વેચાણ ₹ 1,40,000 છે.

તૈયાર કરો : (1) પ્રક્રિયા ખાતા

(2) તૈયાર સ્ટૉક ખાતું

(3) કુલ નફો અને અવાસ્તવિક નફો દર્શાવતું પત્રક

અથવા

1. પ્રક્રિયા 2ના ઉત્પાદન સંબંધિત નીચેની માહિતી ઉપલબ્ધ છે : **14**

(1) શરૂનો સ્ટૉક 800 એકમો ₹ 5,520

(2) પ્રક્રિયામાં 1માંથી લાવેલ એકમો 5,100 - ₹ 10,200

(3) પ્રક્રિયા 3માં લઈ જવામાં આવેલ ઉત્પાદન : 4,600 એકમો

(4) પ્રક્રિયા 2નો ખર્ચ :

પ્રત્યક્ષ માલસામાન ₹ 4,480

પ્રત્યક્ષ મજૂરી ₹ 13,140

પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 17,520

(5) ભંગાર એકમો : 400

(6) આખર સ્ટૉકના એકમો : 900

(7) સામાન્ય નુકસાન ઉત્પાદનના 10% છે અને ભંગાર કિંમત એકમ દીઠ ₹ 2 છે.

(8) પૂર્ણતાની કક્ષા :

વિગત	**શરૂનો સ્ટૉક**	**અસામાન્ય બગાડ**	**આખર સ્ટૉક**
માલસામાન	70%	100%	60%
મજૂરી	60%	70%	40%
પરોક્ષ ખર્ચા	60%	70%	40%

FIFO પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને સમકક્ષ ઉત્પાદનનું પત્રક, મૂલ્યાંકનનું પત્રક અને પ્રક્રિયા 2નું ખાતું તૈયાર કરો.

2. દેવ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની લિમિટેડનું ઉત્પાદન ફિનિશ્ડ સ્ટૉકમાં લઈ જવામાં આવે તે પહેલાં ત્રણ પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે. નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવે છે : **14**

વિગતો	**પ્રક્રિયા-1**	**પ્રક્રિયા-2**	**પ્રક્રિયા-3**
દાખલ કરેલ માલસામાન (₹ 0.60 પ્રતિ યુનિટ) (₹)	6,000	–	–
પ્રત્યક્ષ માલસામાન (₹)	8,500	9,500	5,500
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (₹)	4,000	6,000	12,000
પ્રત્યક્ષ ખર્ચ (₹)	1,200	930	1,340
સામાન્ય નુકસાન (દાખલ કરેલ એકમોની ટકાવારી)	10%	5%	10%
બગાડનું વેચાણ મૂલ્ય (₹ યુનિટ દીઠ)	0.20	0.50	1.00
ખરેખર ઉત્પાદન એકમો	9,200	8,700	7,900

ઉત્પાદન પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 16,500 હતા, જે પ્રત્યક્ષ મજૂરીના ટકાવારીના આધારે છે. ઉપરોક્ત માહિતી પરથી, તમારે પ્રક્રિયા ખાતા અને અસામાન્ય બગાડ અથવા લાભ ખાતા તૈયાર કરવાના છે.

અથવા

2. (A) સંયુક્ત ઉત્પાદનો અને ઉપ-ઉત્પાદનો પર ટૂંકી નોંધ લખો. **7**

2. (B) સામાન્ય નુકસાન અને અસામાન્ય નુકસાન વિશે ટૂંકી નોંધ લખો. **7**

3. A લિમિટેડ અને B લિમિટેડનું 1-4-2025ના રોજ સંયોજન થયું હતું અને હયાત કંપનીઓનો ધંધો લેવા માટે એક નવી કંપની C લિમિટેડની રચના કરવામાં આવી હતી. 31-3-2025ના રોજ બંને કંપનીઓના પાકા સરવૈયા નીચે મુજબ છે : **14**

વિગતો	**નોંધ**	**A લિમિટેડ (₹)**	**B લિમિટેડ (₹)**
I. મૂડી અને દેવા :			
(1) શેરહોલ્ડરનાં ભંડોળો :			
(a) શેરમૂડી :			
ઈક્વિટી શેરમૂડી ₹ 100 શેર દીઠ પૂર્ણ ભરપાઈ		12,50,000	10,00,000
(b) અનામત અને વધારો :			
સામાન્ય અનામત		2,50,000	2,25,000
પુનઃમૂલ્યાંકન અનામત		1,00,000	50,000
રોકાણ વધઘટ ભંડોળ		40,000	10,000
નફા-નુકસાન ખાતું		50,000	75,000
(2) બિન-ચાલુ દેવા :			
(a) લાંબાગાળાના દેવાં :			
15%ના ડિબેન્ચર		2,00,000	1,00,000
(3) ચાલુ દેવા :			
(a) વેપારી દેવાં : લેણદારો		1,10,000	40,000
કુલ		**20,00,000**	**15,00,000**
II. મિલકતો :			
(1) બિન ચાલુ મિલકતો :			
(a) સ્થાયી મિલકતો		15,00,000	10,50,000
(2) ચાલુ મિલકતો		5,00,000	4,50,000
કુલ		**20,00,000**	**15,00,000**

વધારાની માહિતી :

(1) A લિમિટેડ અને B લિમિટેડના 15% ડિબેન્ચર ધારકોને C લિમિટેડ દ્વારા તેના 10% ડિબેન્ચરમાંથી ₹ 100 પ્રત્યેકના આટલી જ રકમના ડિબેન્ચર આપવામાં આવે છે કે જેથી વ્યાજની સમાન રકમ જાળવી શકાય.

(2) C લિમિટેડ, A લિમિટેડ અને B લિમિટેડના દરેક ઈક્વિટી શેર માટે 4 ઈક્વિટી શેર શેરદીઠ ₹ 30ના ભાવે આપશે. જેની પ્રતિ ઈક્વિટી શેર દાર્શનિક કિંમત ₹ 10 હશે.

(3) રોકાણ વધઘટ અનામત વધુ 2 વર્ષ માટે જાળવવામાં આવશે.

ઉપરની માહિતી મુજબ, નીચેની બે પદ્ધતિ મુજબ સંયોજન થયું છે તેમ માનીને તા. 1-4-2025નાં રોજનું C લિમિટેડનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો :

સંયોજન ખરીદી સ્વરૂપનું હોય તો અથવા સંયોજન વિલીનીકરણ સ્વરૂપનું હોય તો.

અથવા

3. કંપનીઓનું સંયોજન શું છે ? સંયોજનના હેતુઓની ચર્ચા કરો. **14**

4. 31-3-2021ના રોજ R લિમિટેડ અને A લિમિટેડના પાકા સરવૈયા નીચે મુજબ છે : **14**

વિગતો	**નોંધ**	**R લિમિટેડ (₹)**	**A લિમિટેડ (₹)**
I. મૂડી અને દેવાં :			
(1) શેરહોલ્ડરનાં ભંડોળો :			
(a) શેરમૂડી : ઈક્વિટી શેરમૂડી ₹ 100 શેર દીઠ પૂર્ણ ભરપાઈ		7,00,000	–
ઈક્વિટી શેરમૂડી ₹ 100 પૈકી ₹ 50 શેર દીઠ ભરપાઈ		–	5,00,000
(b) અનામત અને વધારો :			
સામાન્ય અમાનત		90,000	1,00,000
(2) બિન ચાલુ દેવાં :			
(a) લાંબાગાળાના દેવાં :			
12%નાં ડિબેન્ચર		3,00,000	2,00,000
(3) ચાલુ દેવાં :			
(a) વેપારી દેવાં:			
લેણદારો		2,50,000	1,00,000
દેવીહૂંડી		60,000	48,000
કુલ		**14,00,000**	**9,48,000**

II. મિલકતો :			
(1) બિન ચાલુ મિલકતો :			
(a) કાયમી મિલકતો : દશ્ય મિલકતો		9,60,000	5,50,000
(b) બિન ચાલુ રોકાણ :			
(બજાર કિંમત ₹ 1,50,000)		–	1,10,000
(c) અન્ય બિન ચાલુ મિલકતો :			
પ્રાથમિક ખર્ચા		50,000	28,000
(2) ચાલુ મિલકતો		3,90,000	2,60,000
કુલ		**14,00,000**	**9,48,000**

તા. 1-4-2021નાં રોજથી R લિમિટેડે A લિમિટેડને નીચેની શરતોએ સમાવી લેવાનું નક્કી કર્યું :

(1) R લિમિટેડના ચોપડે દર્શાવેલ કાયમી મિલકતો તેની બજાર કિંમત કરતાં 20% ઓછી છે. જ્યારે A લિમિટેડની ચાલુ મિલકતોમાં ₹ 92,000નો સ્ટૉક છે, જે 15% વધુ કિંમતે આંકવામાં આવેલ છે.

(2) ખરીદ કિંમત પેટે A લિમિટેડનાં 10 ઇક્વિટી શેરના બદલામાં R લિમિટેડનાં 4 ઇક્વિટી શેરો પૂરા ભરાયેલા ગણી બંને કંપનીમાં શેરોની આંતરિક કિંમત ધ્યાનમાં લઈ આપવા અને બાકીની રકમ રોકડમાં ચૂકવવી.

A લિમિટેડનાં ચોપડે જરૂરી ખાતા તૈયાર કરો અને R લિમિટેડનાં ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો.

અથવા

4. કંપનીનો સમાવેશ શું છે ? સમાવેશના હેતુઓની ચર્ચા કરો. **14**

5. સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો : (કોઈપણ **સાત**) **14**

(1) કઈ વસ્તુ પ્રક્રિયા ખાતામાં નોંધાતી નથી ?

(A) દાન (B) પગાર

(C) મજૂરી (D) માલસામાન

(2) અંતિમ ઉત્પાદનની એકમદીઠ કિંમત અસામાન્ય નુકસાન અથવા લાભની એકમદીઠ રકમ જેટલી હશે.

(A) સાચું (B) અધૂરું

(C) ખોટું (D) કહી ના શકાય

(3) નીચેનામાંથી કઈ વસ્તુ પ્રક્રિયા એકાઉન્ટિંગમાં સંબંધિત નથી ?

(A) વધારો (B) આડપેદાશ

(C) આંતરપ્રક્રિયા પદ્ધતિ (D) અસામાન્ય વધારો

(4) પ્રક્રિયાના હિસાબોમાં પૂર્ણએકમોની પદ્ધતિ મુજબ માલસામાનની એકમદીઠ પડતર શોધવા માટે કયું પત્રક તૈયાર કરવામાં આવે છે ?

(A) પડતરનું પત્રક (B) મૂલ્યાંકન પત્રક

(C) પ્રક્રિયાનું ખાતું (D) પૂર્ણ એકમોની ગણતરી દર્શાવતું પત્રક

(5) ચોખ્ખી સંપત્તિ બાદ મૂડી અનામત _________ છે.

(A) ખરીદ કિંમત (B) કુલ મિલકતો

(C) પાઘડી (D) ઉપરમાંથી કોઈ નહીં

(6) ખરીદકિંમતની ગણતરી કરતી વખતે સંપત્તિનું _____ મૂલ્ય ધ્યાનમાં લેવાનું રહેશે.

(A) ચોપડે કિંમત (B) મૂડી કિંમત

(C) સરેરાશ કિંમત (D) પુનઃમૂલ્યાંકન કરેલ કિંમત

(7) બંને જૂની કંપનીઓ _________માં અસ્તિત્વમાં રહેશે નહીં.

(A) આંતરિક પુનર્નિર્માણ (B) સમાવેશ

(C) બાહ્ય પુનર્નિર્માણ (D) સંયોજન

(8) જ્યારે લિક્વિડેશન ખર્ચા વેચનાર કંપની દ્વારા ચૂકવવામાં આવે છે અને ઉઠાવવામાં આવે છે, ત્યારે તે ________ ઉધાર થાય છે.

(A) બેન્ક ખાતે (B) મૂડી અનામત ખાતે

(C) પાઘડી ખાતે (D) માલ-મિલકત નિકાલ ખાતે

(9) નવી કંપની પાસેથી મળેલા શેર કઈ કિંમતે નોંધાય છે ?

(A) મૂળ કિંમતે (B) આંતરિક કિંમતે

(C) સરેરાશ કિંમતે (D) બજાર કિંમતે

(10) જ્યારે કંપની બીજી કંપનીનો વ્યવસાય ખરીદે છે ત્યારે _______ અસ્તિત્વમાં આવે છે.

(A) આંતરિક પુનર્નિર્માણ (B) સંયોજન

(C) બાહ્ય પુનર્નિર્માણ (D) સમાવેશ

Seat No. : _______________

NA-101

November-2025

B.Com., Sem.-V

CE-301 : Cost & Financial Account

Time : 2:30 Hours] **[Max. Marks : 70**

1. K Ltd. produces product X which passes through two processes before it is completed and transferred to finished stock. The following data relates to April, 2025 : **14**

Particulars	**Process-1 (₹)**	**Process-2 (₹)**	**Finished Stock (₹)**
Opening stock	7,500	9,000	22,500
Direct materials	15,000	15,750	–
Direct wages	11,200	11,250	–
Factory overheads	10,500	4,500	–
Closing stock	3,700	4,500	11,250
Inter process profit included in opening stock	–	1,500	8,250

Output of process 1 is transferred to process 2 at 25% profit on the transfer price. Output of process 2 is transferred to finished stock at 20% profit on the transfer price. Stocks in process are valued at prime cost. Finished stock is valued at the price at which it is received from process 2. Sales during this period is ₹ 1,40,000.

Prepare : (1) Process Accounts

(2) Finished Stock Account

(3) Statement showing total profit and unrealised profit

OR

1. The following information relating to production of Process 2 is available : **14**

(1) Opening stock 800 units at ₹ 5,520

(2) Transfer from Process-1, 5,100 units at ₹ 10,200

(3) Transfer to Process-3, 4,600 units

(4) Expenses of Process 2 :

Direct Material ₹ 4,480

Direct Labour ₹ 13,140

Overheads ₹ 17,520

(5) Units scrapped : 400 units

(6) Closing stock : 900 units

(7) Normal loss is 10% of production and scrap realized ₹ 2 per unit.

(8) Degree of completion :

Particulars	Opening stock	Abnormal loss	Closing stock
Material	70%	100%	60%
Labour	60%	70%	40%
Overheads	60%	70%	40%

Prepare statement of Equivalent production, statement of evaluation and Process 2 account using FIFO method.

2. The production of Dev Manufacturing Company Ltd. passes through three processes, before it is transferred to finished stock. The following information are obtained : **14**

Particulars	Process-1	Process-2	Process-3
Raw Materials introduced (at ₹ 0.60 per unit) (₹)	6,000	–	–
Direct Materials (₹)	8,500	9,500	5,500
Direct Wages (₹)	4,000	6,000	12,000
Direct Expenses (₹)	1,200	930	1,340
Normal Loss (percentage of input)	10%	5%	10%
Sale value of wastage (per unit ₹)	0.20	0.50	1.00
Actual Output units	9,200	8,700	7,900

Production overheads were ₹ 16,500, which are absorbed as percentage of direct wages. From the above information, you are required to prepare Process Accounts and Abnormal Wastage or Gain Accounts.

OR

2. (A) Write short note on: Joint products and By-products. **7**

2. (B) Write short note on: Normal loss and Abnormal loss. **7**

3. A Ltd. and B Ltd. were amalgamated on and from 1-4-2025. A new company C Ltd. was formed to take over the business of existing companies. Following are the Balance Sheets of both the companies as on 31-3-2025 : **14**

Particulars	**Note**	**A Ltd. (₹)**	**B Ltd. (₹)**
I. EQUITY AND LIABILITIES:			
(1) Shareholders' Funds:			
(a) Share Capital :			
Equity Share Capital of ₹ 100 each fully paid up		12,50,000	10,00,000
(b) Reserves and Surplus :			
General Reserve		2,50,000	2,25,000
Revaluation Reserve		1,00,000	50,000
Invest. Allowance Reserve		40,000	10,000
Profit & Loss A/c		50,000	75,000
(2) Non-Current Liabilities :			
(a) Long Term Borrowings:			
15% Debentures		2,00,000	1,00,000
(3) Current Liabilities:			
(a) Trade Payables: Creditors		1,10,000	40,000
Total		**20,00,000**	**15,00,000**
II. ASSETS :			
(1) Non-Current Assets :			
(a) Fixed Assets		15,00,000	10,50,000
(2) Current Assets		5,00,000	4,50,000
Total		**20,00,000**	**15,00,000**

Additional Information :

(1) 15% Debenture holders of A Ltd. and B Ltd. are discharged by C Ltd. issuing such number of its 10% Debentures of ₹ 100 each so as to maintain the same amount of interest.

(2) C Ltd. will issue 4 equity shares for each equity share of A Ltd. and B Ltd. The shares are to be issued at ₹ 30 each and having a face value of ₹ 10 per equity share.

(3) Investment Allowance Reserve is to be maintained for 2 more years.

Assuming that the amalgamation is in the following two forms, prepare Balance Sheet of C Ltd. as on 1-4-2025 :

The amalgamation is in the form of purchase or the amalgamation is in the form of merger.

OR

3. What is amalgamation of companies? Discuss the purposes of amalgamation. **14**

4. The following are the Balance Sheets of R Ltd. and A Ltd. as on 31-3-2021. **14**

Particulars	**Note**	**R. Ltd. (₹)**	**A Ltd. (₹)**
I. EQUITY AND LIABILITIES :			
(1) Shareholders' Funds:			
(a) Share Capital: Equity share capital of ₹ 100 each fully paid up		7,00,000	–
Equity share capital of ₹ 100 each ₹ 50 paid up		–	5,00,000
(b) Reserves and Surplus :			
General Reserve		90,000	1,00,000
(2) Non-Current Liabilities :			
(a) Long Term Borrowings :			
12% Debentures		3,00,000	2,00,000
(3) Current Liabilities :			
(a) Trade Payables:			
Creditors		2,50,000	1,00,000
Bills Payable		60,000	48,000
Total		**14,00,000**	**9,48,000**

II. ASSETS :			
(1) Non-Current Assets :			
(a) Fixed Assets : Tangible Assets		9,60,000	5,50,000
(b) Non-Current Investment :			
(M.V. ₹ 1,50,000)		–	1,10,000
(c) Other Non-Current Assets :			
Preliminary Expenses		50,000	28,000
(2) Current Assets		3,90,000	2,60,000
Total		**14,00,000**	**9,48,000**

On 1-4-2021, R Ltd. agreed to absorb A Ltd., on the following conditions :

(1) The Fixed Assets of R Ltd. as shown in the books are 20% less than the market value, whereas the Current Assets of A Ltd. includes stock worth ₹ 92,000 which is overvalued by 15%.

(2) The purchase consideration was to be satisfied by issue of 4 fully paid equity shares of R Ltd. in exchange of 10 equity shares of A Ltd. on the basis of intrinsic value of their shares and balance amount in cash.

Prepare necessary accounts in the books of A Ltd. and pass necessary entries in the books of R Limited.

OR

4. What is Absorption of Companies ? Discuss the purposes of Absorption. **14**

5. Select correct option : (Any **Seven**) **14**

(1) Which item is not recorded in Process Account ?

(A) Donation (B) Salary

(C) Wages (D) Material

(2) Per unit cost of final product will be equal to the per unit amount of Abnormal loss or gain.

(A) True (B) Incomplete

(C) False (D) Cannot say

(3) From the following, which item is not relevant in process accounting ?

(A) Escalation (B) By product

(C) Inter-process method (D) Abnormal gain

(4) In the equivalent production of Process Account method, which statement is to be prepared to find material cost per unit ?

(A) Statement of cost (B) Statement of evaluation

(C) Process account (D) Statement of equivalent production

(5) Net Asset minus Capital Reserve is _________.

(A) Purchase consideration (B) Total assets

(C) Goodwill (D) None of the above

(6) While calculating purchase consideration, _____ value of asset is to be considered.

(A) Book value (B) Capital value

(C) Average price (D) Revalued price

(7) Both of the old companies will not exist in _________.

(A) Internal reconstruction (B) Absorption

(C) External reconstruction (D) Amalgamation

(8) When liquidation expenses are paid and borne by seller company, then it is debited to _________.

(A) Bank account (B) Capital reserve account

(C) Goodwill account (D) Realization account

(9) The shares received from the new company is recorded at -

(A) Face value (B) Intrinsic value

(C) Average value (D) Market value

(10) When company purchases the business of another company, _______ comes into existence.

(A) Internal reconstruction (B) Amalgamation

(C) External reconstruction (D) Absorption

____